

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

การศึกษาตลาดที่มีศักยภาพในการส่งออกข้าวของประเทศไทย

โดย

นายบุญช่วย พึ่งตัวเอง

ตุลาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์เทพ พุกกุล

ภาควิชา/คณะ:

ภาควิชาบริหารธุรกิจและการตลาดการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงสถานการณ์การค้าข้าวในตลาดโลก โดยเฉพาะข้าวที่มีการนำเข้าจากประเทศไทย 2) ทำการศึกษาถึงสถานการณ์การส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังต่างประเทศ โดยทำการวิเคราะห์ตลาดข้าว และความต้องการของประเทศผู้นำเข้าข้าวจากประเทศไทยที่สำคัญ 10 ประเทศ ได้แก่ จีน ไต้หวันฮ่องกง ญี่ปุ่น บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ 3) ทำการศึกษาถึงการค้าข้าวและโครงสร้างการนำเข้า ตลอดจนมาตรการ และข้อกำหนดในการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยของทั้ง 10 ประเทศ โดยผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจาก 1) การสัมภาษณ์ และสอบถามจากบริษัทผู้ส่งออก สถานทูตของประเทศที่ศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การระหว่างประเทศ เช่น FAO, ESCAP 2) ทำการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจาก สถิติของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) หน่วยงานทางการค้าของสถานทูตที่ทำการศึกษา ผลการวิเคราะห์ และเอกสารจากหน่วยงานราชการและเอกชนต่าง ๆ เช่น กรมการค้าต่างประเทศ กรมศุลกากร บริษัทผู้ส่งออก เป็นต้น จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์ การเปลี่ยนแปลงและสัดส่วน ซึ่งผลวิจัยมีดังนี้

การค้าข้าวในตลาดโลกช่วงปี 2534-2538 มีประมาณ 17 ล้านตันข้าวสารต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 130,000 ล้านบาทต่อปี โดยมี ไทย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ประเทศไทยมีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 5.1 ล้านตันข้าวสารต่อปี โดยมีลูกค้ารายใหญ่ และมีศักยภาพค่อนข้างสูง 10 ประเทศ ได้แก่ จีน ฮ่องกง อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย

ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ บรูไน และไต้หวัน ซึ่งเป็นลูกค้าที่ต้องการข้าวคุณภาพดีของไทยเป็นส่วนใหญ่ โดย

ฮ่องกง เป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูง ประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก และไม่มีพื้นที่ทางการเกษตร จึงมีความต้องการข้าวคุณภาพดี โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ มีการนำเข้าประมาณปีละ 209,727 ตัน

สิงคโปร์ มีสภาพคล้ายคลึงกับฮ่องกง คือ ประชากรมีรายได้สูง เป็นแหล่งท่องเที่ยว และไม่มีการผลิตข้าว มีความต้องการข้าวหอมมะลิเป็นอย่างมาก มีการนำเข้าจากไทยมากถึงปีละประมาณ 168,785 ตัน

จีน การส่งออกข้าวไทยไปยังจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่จะเป็นการส่งออกข้าว 100 % ถึงร้อยละ 43 ของปริมาณการส่งออกไปจีนทั้งหมด โดยเฉพาะชาวจีนในเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีรายได้สูง มีความต้องการข้าวคุณภาพดี

ไต้หวัน เป็นประเทศที่มีการนำเข้าข้าวในปริมาณน้อย แต่ก็ยังนำเข้าจากไทยเป็นส่วนใหญ่และเมื่อพิจารณาการส่งออกข้าวไทยไปไต้หวัน พบว่ามีการส่งออกข้าวเหนียว 10 % ไปถึงร้อยละ 72 หรือเฉลี่ยปีละ 2,808 ตัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวไต้หวันก็มีความต้องการบริโภคข้าวคุณภาพสูง แต่เป็นข้าวเหนียว

ญี่ปุ่น แม้จะเป็นประเทศที่โดยปกตินำเข้าข้าวไม่มากนัก นับตั้งแต่ปี 2538 ก็จะต้องนำเข้าข้าวในปริมาณขั้นต้น ตามข้อผูกพันของการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO การส่งออกข้าวไทยไปญี่ปุ่นในช่วงที่ผ่านมาส่งออกข้าว 100 % ประมาณร้อยละ 83 หรือเฉลี่ยปีละ 147,338 ตัน

มาเลเซีย เป็นลูกค้าข้าวคุณภาพดีของไทยมาเป็นเวลานาน แต่ในช่วงปีหลัง ๆ มีนโยบายนำเข้าจากแหล่งอื่น เพื่อการกระจายการนำเข้ามิให้ต้องพึ่งพาเพียงประเทศไทย อย่างไรก็ตามก็ยังมีความต้องการข้าวคุณภาพดีค่อนข้างสูง โดยจะเห็นได้จากการที่ไทยสามารถส่งออกข้าว 100 % ไปยังมาเลเซียได้ถึงปีละ 158,137 ตัน คิดเป็นร้อยละ 70 ของทั้งหมด

บรูไน เป็นประเทศที่นำเข้าข้าวจากไทยเพียงประเทศเดียวมาโดยตลอด และส่วนมากนำเข้าข้าวคุณภาพสูง การส่งออกข้าวไทยไปยังบรูไนส่วนมากจึงเป็นการส่งออก ข้าว 100 % ถึงร้อยละ 79 ของปริมาณการส่งออกไปยังบรูไนทั้งหมด

เกาหลีใต้ มีความคล้ายคลึงกับญี่ปุ่น คือ ต้องมีการเปิดตลาดนำเข้าข้าวตามข้อตกลงของ WTO การนำเข้าจึงเพียงเพื่อนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเท่านั้น การส่งออกข้าวไทยไปยังเกาหลีใต้ส่วนมากจึงเป็นการส่งออกข้าว 15 %, ข้าว 35 %, และปลายข้าว รวมกันถึงร้อยละ 91 ของปริมาณการส่งออกจากไทยไปยังเกาหลีใต้

อินโดนีเซีย ในอดีตนำเข้าจากไทยมาโดยตลอด ต่อมาอินโดนีเซียพึ่งพาตนเองโดยเพิ่มการผลิต แต่ก็ยังมีปัญหาภัยจากธรรมชาติ ทำให้ต้องนำเข้าในแต่ละปีค่อนข้างมาก การส่งออกข้าวจากไทยส่วนใหญ่เป็นข้าว 25 % ถึงร้อยละ 63 ของปริมาณทั้งหมด

ฟิลิปปินส์ มีการนำเข้าข้าวแบบไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับภาวะการขาดแคลนส่วนใหญ่การส่งออกข้าวจากไทยจะเป็นข้าว 35 % ถึงร้อยละ 95 ของปริมาณการส่งออกไปฟิลิปปินส์ทั้งหมด

R. C. T.

TU

000

irm:

.gri

ipo

tho

ari:

ign

De

:poi

xani

pe:

anc

.00

The ilan

:poi

:poi

Hong Kong: The average per capita income in Hong Kong was quite high. It is a leading country in tourism which has no land for agriculture. Therefore, it had a great demand for quality rice, especially Thai Jasmine rice, at the import quantity of 209,727 tons per year.

Singapore: Singapore, quite similar to Hong Kong, with high average per capita income, is a tourism destination and has no rice farming. There was a high demand of Thai Jasmine rice in Singapore market; the total annual import from Thailand was 168,785 tons per

China: Thai rice export to China market has been increasing every year. The major rice export was the 100% rice which was 43% of the total export to China. There has been a demand on high quality rice in the specific commercial zone where the people had high income and high purchasing power.

Taiwan: The import volume was quite small, but the major import quantity was the rice from Thailand; the percentage of the 100% Thai glutinous rice export to Taiwan was 72 or an average of 2,808 tons per year.

Japan: Japan imported a small volume of rice, but, according to WTO regulations, Japan has imported a minimal volume of rice since 1995. Thai rice export to Japan, mostly the 100% rice, was 83% or 147,338 tons.

Malaysia: Malaysia has long imported high quality Thai rice but in recent years, due to its import policies, Malaysia imported rice from various sources to distribute the demand, instead of relying on a single country i.e. Thailand. However, Malaysia still had a great demand for high quality 100% rice from Thailand, which was 70% or 158,137 tons per

Brunei: Brunei imported high quality rice only from Thailand; 79% of the total 100% rice export was sold to Brunei.

South Korea: Like Japan, South Korea had to import Thai rice only for industrial purposes according to WTO regulations. The total Thai export of the 15% rice, 35% rice and broken rice was 91%.

Indonesia: Indonesia has long imported Thai rice. Despite its own production policy, it still has had to continue importing Thai rice, due to natural disasters. Thailand's export of the 25% rice to Indonesia was 63% of the total export

Philippines: The rice import of the Philippines has been unsteady, depending on changing situations of the country. Thailand's export of the 35% rice to the Philippines was 95% of the total export.